

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Industriens syn på krisen og fremtiden - Landbruget under lup

Krisen – tilbageblik og fremsyn

Oeconkonferencen 2014

27. September

Af Klaus Kaiser

Erhvervsøkonomisk chef

Videncentret for Landbrug

PARTNER I
DLBR
DANSK
LANDBRUGSRÅDGIVNING

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Naturerhverv.dk

Den Europæiske
Landbrugsfond for Udvikling
af Landdistrikterne

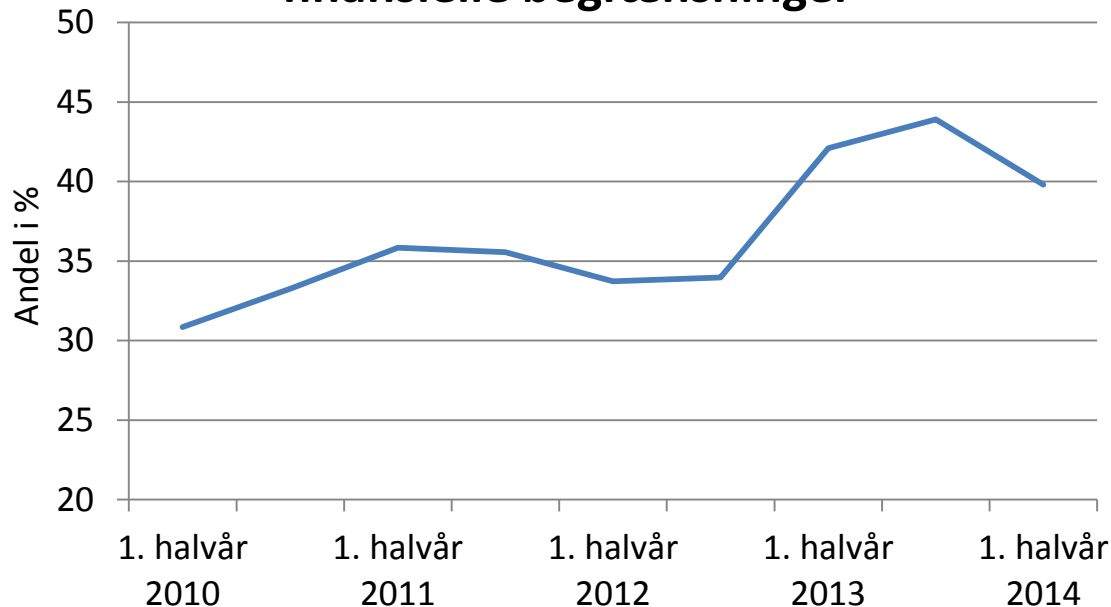
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development' (EAFRD)

Landbrugets finansieringsmuligheder

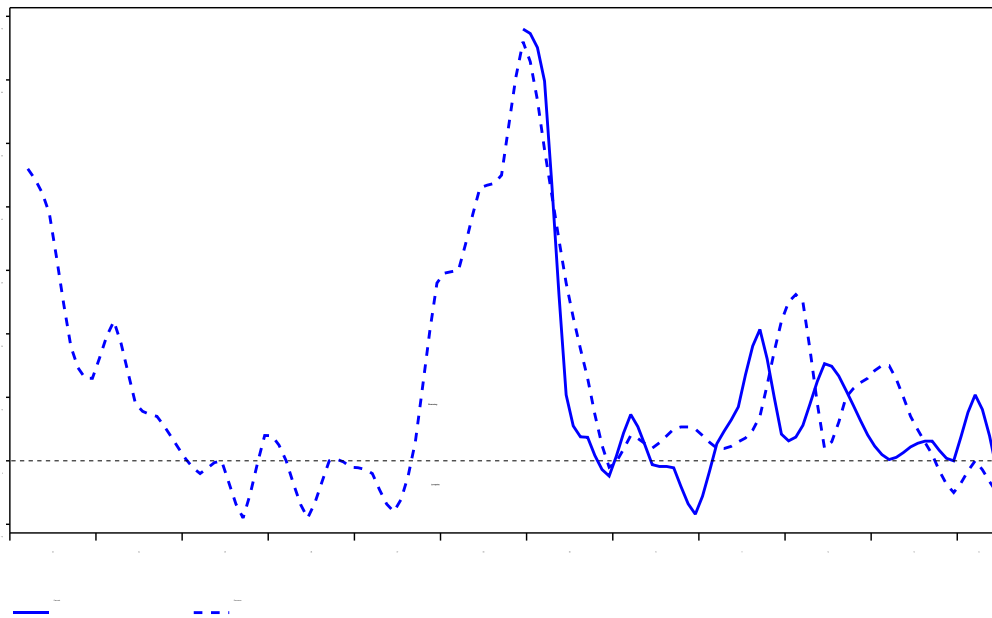
- Ca. 40 pct. af landmændene oplever finansielle begrænsninger

Andel af landmænd, der oplever finansielle begrænsninger

Landbrugets finansieringsmuligheder

- Opstramning af pengeinstitutternes kreditpolitik siden 2007

Landbrugets finansieringsmuligheder

- Fra motorvej til skolevej på grund af:
 - Generel økonomisk krise
 - Krise den finansielle sektor
 - Dårlig økonomi i landbruget
 - Skrappere myndighedskrav

2003-2007

2008-2014

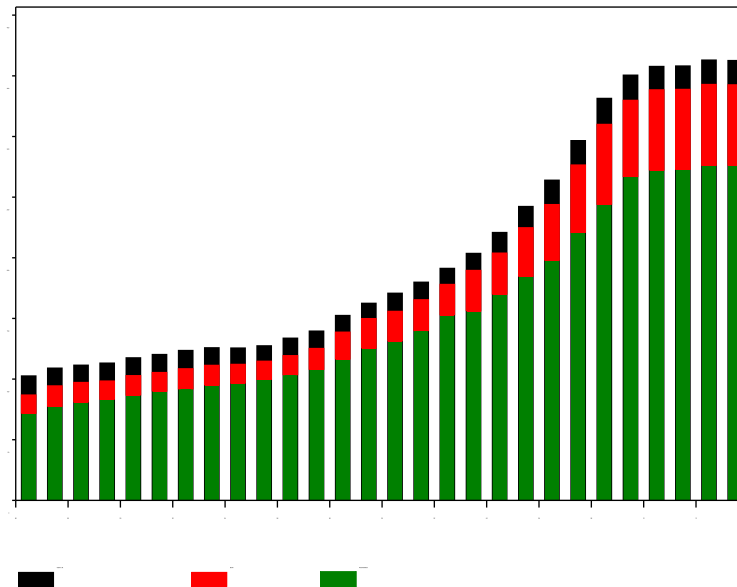

Landbrugets finansieringsmuligheder

- Hvordan rammer ”kredittørken” landbruget særlig hårdt?
 - Dansk landbrug er teknologisk helt i front globalt set og derfor meget kapitalintensivt og stærkt afhængigt af et højt investeringsniveau og adgang til kapital
- Hvorfor rammer ”kredittørken” landbruget særlig hårdt?
 - Høj gæld
 - Lav indtjening
 - Høj risiko
 - Stor spredning i indkomster

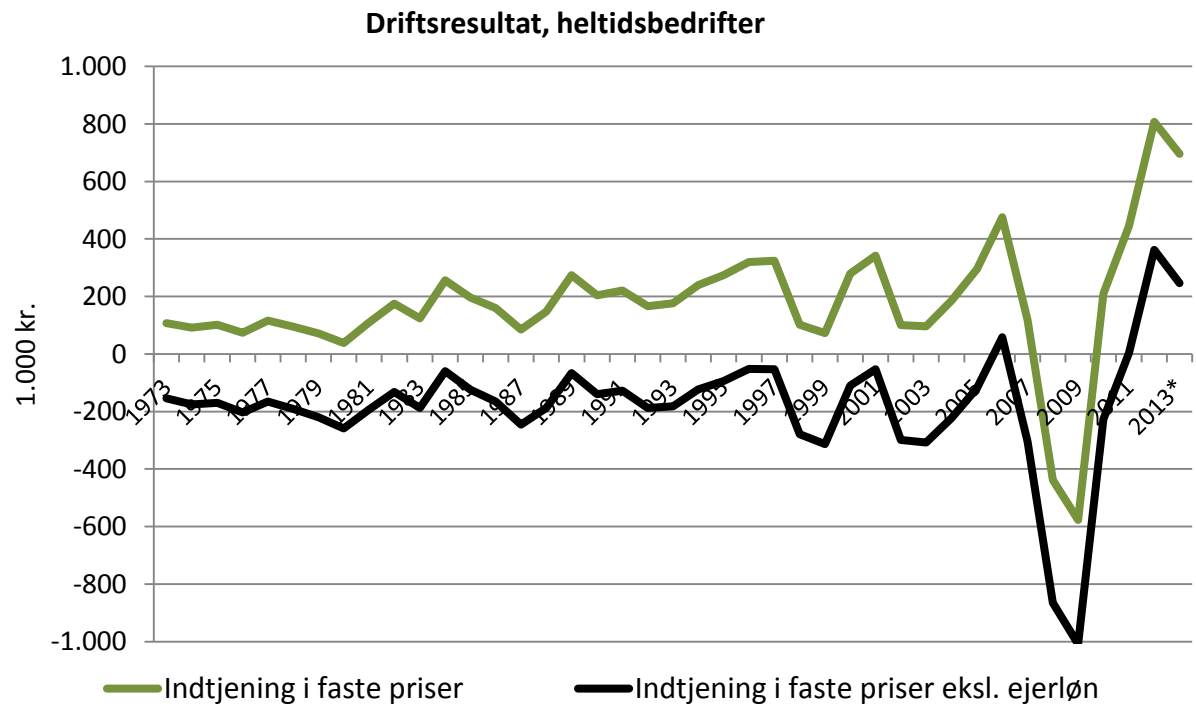
Høj gæld begrænser finansieringsmulighederne

- Mange landmænd blev efterladt med høj gæld i årene op til den finansielle krise i 2008 på grund af:
 - Høje priser på jord og kvote
 - Arealkrav
 - Fejlslagne investeringer
 - Lav indtjening
 - Skærpede miljøkrav
 - Mv.

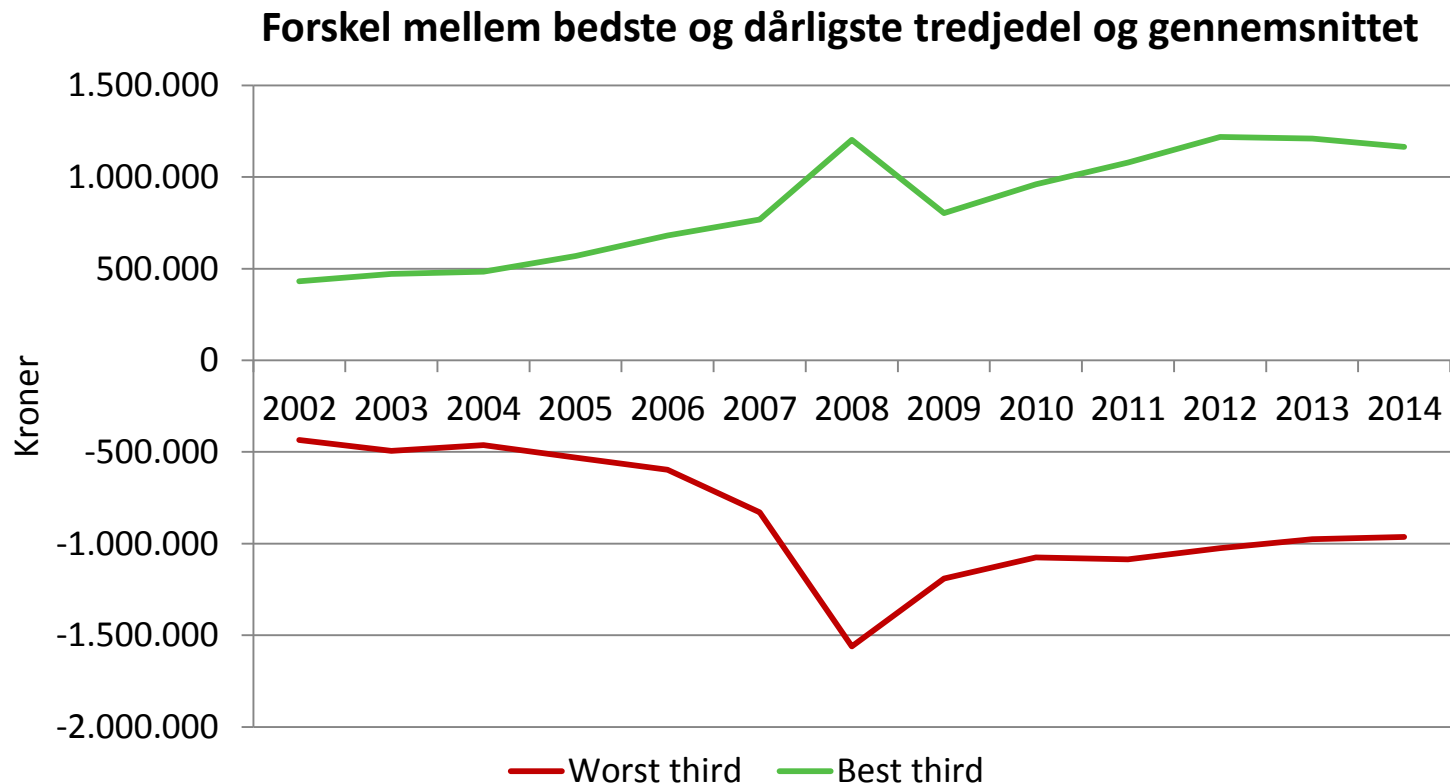
Lav indtjening og høj risiko begrænser finansieringsmulighederne

- Mulighederne for høj indtjening forringes af miljøkrav, et højt skatte- og afgiftstryk og høje lønninger og andre omkostninger
- Svag indtjening giver ringe mulighed for egenfinansiering!
- Dertil kommer høj risiko i erhvervet med store udsving i indtjeningen

Stor spredning i indkomster begrænser finansieringsmulighederne

- Og den store spredning i indkomsterne (ca. 1 mio. kr. mellem bedste/dårligste og gns.) øger usikkerheden

Hvordan ser den finansielle sektor på dansk landbrug?

- Især efter finanskrisen har den finansielle sektor fået øje på:
 - Høj gæld
 - Lavt indtjening
 - Høj risiko
 - Store spredning i indtjeningen
- Det gør den finansielle sektor (og andre) usikker på landbrugets gældsserviceringssevne, og om økonomi er holdbar...
- Uden adgang til finansiering går landbrugsvirksomhedens udvikling i stå:
 - => Salg eller nedslidning

I medfør af § 188, stk. 3, § 192, § 196, stk. 1-3, § 341, stk. 4, og § 372, stk. 4, i lov om finansiel virksomhed, jf. lovbestemmelserne nr. 705 af 25. juni 2012, fastsættes:

Afsnit I
Anvendelsesområde
Kapitel 1
De enkelte virksomheder og rapporter

§ 1. Denne bekendtgørelse finder anvendelse for følgende virksomheder:

- 1) Pengeinstitutter.
 - 2) Realkreditinstitutter.
 - 3) Fondeinvestmentselskaber.
 - 4) Fondsmæglerselskaber og fondsmæglingsseks.
 - 5) Kreditinstitutter.
 - 6) Modervirksomheder, hvis virker hovedsagelig består i at virksomheder, der er kreditrisikoinstitutter.
 - 7) Danmarks Skibskredit A/S.
- § 2. Koncernregnskaber, som tionale regnskabsstandarder udarbejdet af International Accounting Standards Board og godkendt af de kompetente myndigheder i de nævnte internationale områder.
- § 3. Virksomheder omfattet af regnskabslovens udarbejdet af offentlig og offentlig virksomheder, Års- og halvårsrapport skal indgive hvis det følger af §§ 136-139.

LovWeb -- Finanstilsynet

Vejledning om individuelle nedskrivninger og hensættelser

9121 af 17/03/2014

Vejledning om individuelle nedskrivninger og hensættelser

Denne vejledning indeholder vejledning om reglerne om individuelle nedskrivninger og hensættelser i bekendtgørelsen om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. (regnskabsbekendtgørelsen) og de udbydende retningslinjer i bilag 10 til bekendtgørelsen. Vejledningen afspejler bl.a. Finanstilsynets observationer ved undersøgelser af pengeinstitutter, siden reglerne trådte i kraft.

Vejledningens struktur følger strukturen i bilag 10 til regnskabsbekendtgørelsen. Punkterne i overskrifterne nedenfor er således punkter i bilag 10.

Der er en del af punkterne i bilag 10, som ikke er medtaget i denne vejledning. Dette afspejler derimod ikke, at Finanstilsynet vurderer, at disse punkter er mindre vigtige end de punkter, som er med i vejledningen. Vejledningen skal således læses i sammenhæng med bilag 10.

Punkt 1

Som anført i punkt 1 i bilag 10 kan pengeinstituttet vælge ikke at foretage en individuel vurdering af alle udlån men kun en del af dem. Alle udlån, som ikke vurderes individuelt, eller som vurderes individuelt men ikke nedskrives individuelt, skal vurderes gruppvis. Vælger pengeinstituttet, at en del af udlånene alene vurderes gruppvis, skal det som beskrevet i punkt 1 sandsynliggøres, at dette ikke fører til, at det samlede behov for nedskrivninger undervurderes.

Som hovedregel skal denne sandsynliggørelse ikke ske ved hver balanceopgørelse, men kun mindst én gang årligt, idet det er mest hensigtsmæssigt at beregne den statistiske nedskrivning, som skal vurderes. Ved en stor ændring i niveauet for de statistiske nedskrivninger kan der dog være behov for en supplerende sandsynliggørelse.

For så vidt angår gruppvis vurdering fremgår det af regnskabsbekendtgørelsens § 54, stk. 2, at så snart der foreligger information, som identificerer tab på enkelte udlån i en gruppe, jf. bekendtgørelsens § 53, skal udlånet fjernes fra gruppen og nedskrives efter § 52.

Vælger pengeinstituttet, at en del af udlånene alene vurderes gruppvis, vil der dermed normalt være udlån, som skal fjernes fra gruppen og gennemgås individuelt som følge af, at der er identificeret tab.

For disse udlån skal der således ikke foretages en nedskrivningsberegning på grund af OIV, men fordi der foreligger information, som identificerer tab. Denne type information er en del af de oplysninger, som giver anledning til OIV. Endvidere gælder regnskabsbekendtgørelsens krav til nedskrivningsberegningen både for udlån med OIV og udlån, hvor der foreligger information, som identificerer tab.

Tilsvarende kan instituttet for begge de to typer udlån vælge at foretage nedskrivningsopgørelsen statistisk, hvis betingelserne i regnskabsbekendtgørelsens § 52, stk. 6, er opfyldt. Det vil som beskrevet i punkterne 56-58 i bilag 10 sige, at det ud fra statistiske hensyn kan vurderes, at en sådan fremgangsmåde fører til samme eller mere præcise resultater af den samlede nedskrivning på gruppen end en opgørelse enkeltvis af nedskrivningerne på udlån i gruppen.

Landbrugets finansieringsmuligheder

- Lån og kreditter vurderes individuelt, MEN...
- ...banker og realkreditinstitutter reguleres af Finanstilsynet (FT), som definerer rammerne for udlånet bl.a. gennem minimumsniveauer for solvens og likviditetsberedskab, værdiansættelse af aktiver, risikoeksponering etc.
- Ved brug af FT's definitioner samt bankers praksis ift. vurdering af kreditværdighed, har vi undersøgt kreditmuligheder og følsomhed for danske landbrugsvirksomheder

Landbrugets finansieringsmuligheder

Centralt for FT er, om der er "OIV" (Objektiv Indikation for Værdiforringelse - af sikkerheden bag udlånet) og dermed et behov for nedskrivninger:

1. Låntager er i "betydelige økonomiske vanskeligheder"
2. Låntager begår kontraktbrud
 - Ikke BOT, manglende overholdelse af afdrag og renter o.lign.
 - Undtagelse hvis kortvarigt, småbeløb eller fejl
3. Låntager ydes lempeligere vilkår pga. økon. vanskeligheder
 - F.eks. rekonstruktion, eftergivelse af gæld, henstand, forlængelse mv.
 - OIV gældende indtil låntager har vist evne til overholdelse af aftaler (minimum 12 måneder)
4. Det er sandsynligt, at låntager vil gå konkurs eller blive underlagt anden økonomisk rekonstruktion

Landbrugets finansieringsmuligheder

- Operationalisering af FT's retningslinjer kræver især specifikke definitioner af "betydelige økonomiske vanskeligheder"
- FT lægger særlig vægt på likviditet og egenkapital:
 - OIV ved negativt resultat før skat/utilstrækkelig likviditet, samt negativ eller spinkel EK
 - OIV ved svagt positivt resultat før skat/svag men tilstrækkelig likviditet, men negativ egenkapital
 - Også OIV, selvom EK ikke er negativ/spinkel, men hvis dårlige driftsresultater eller utilstrækkelig likviditet indebærer en betydelig risiko for, at PI lider tab på et senere tidspunkt
 - Undtagelser: Historisk gode resultater og forventning om fremtidige, samt nystartede virksomheder med budgetteret underskud med forventning om fremtidig positivt
- Ofte er det likviditeten, som er afgørende og ikke kapitalforhold. Som regel tilstrækkeligt, hvis likviditeten er god på 3-5 års sigt.

Landbrugets finansieringsmuligheder

- ”Betydelige økonomiske vanskeligheder” sat i skema:

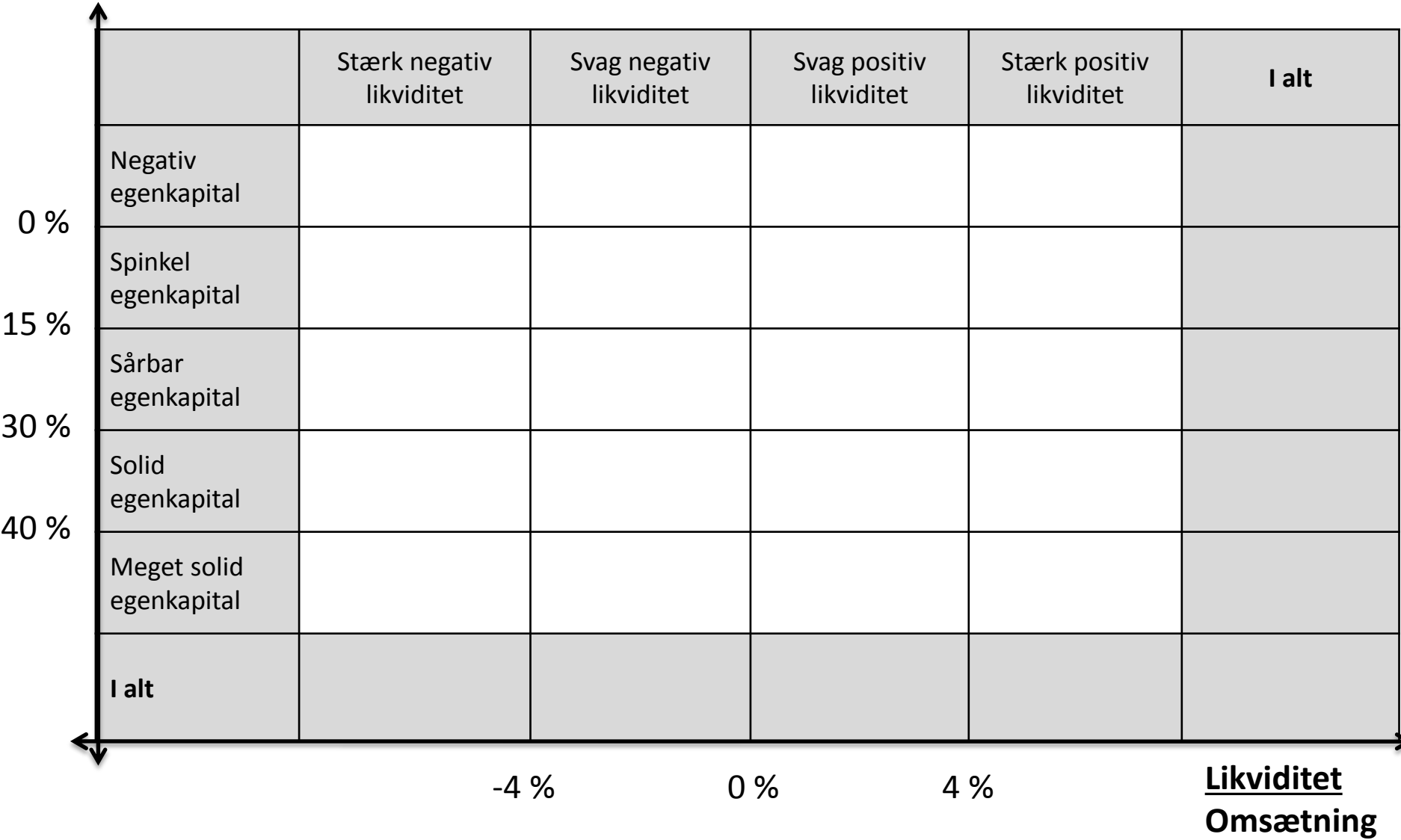
	Utilstrækkelig Likviditet / Negativt resultat før skat	Netop tilstrækkelig likviditet / Svagt positivt resultat før skat	Tilstrækkelig likviditet / Stærkt positivt resultat
Negativ egenkapital	BØV	BØV	
Spinkel egenkapital	BØV	Evt. risiko for BØV på sigt	
Stærk egenkapital	Risiko for BØV på sigt		

Landbrugets finansieringsmuligheder

- I praksis anvendes ofte mere detaljerede retningslinjer end FT's, hvor der også er behov for at være bevidst om en gråzone:
 - Egenkapital: Negativ, spinkel, sårbar, solid og meget solid
 - Likviditet: Negativ, svag negativ, svag positiv and positiv
- Gråzonen: "spinkel", "sårbar" og "svag"

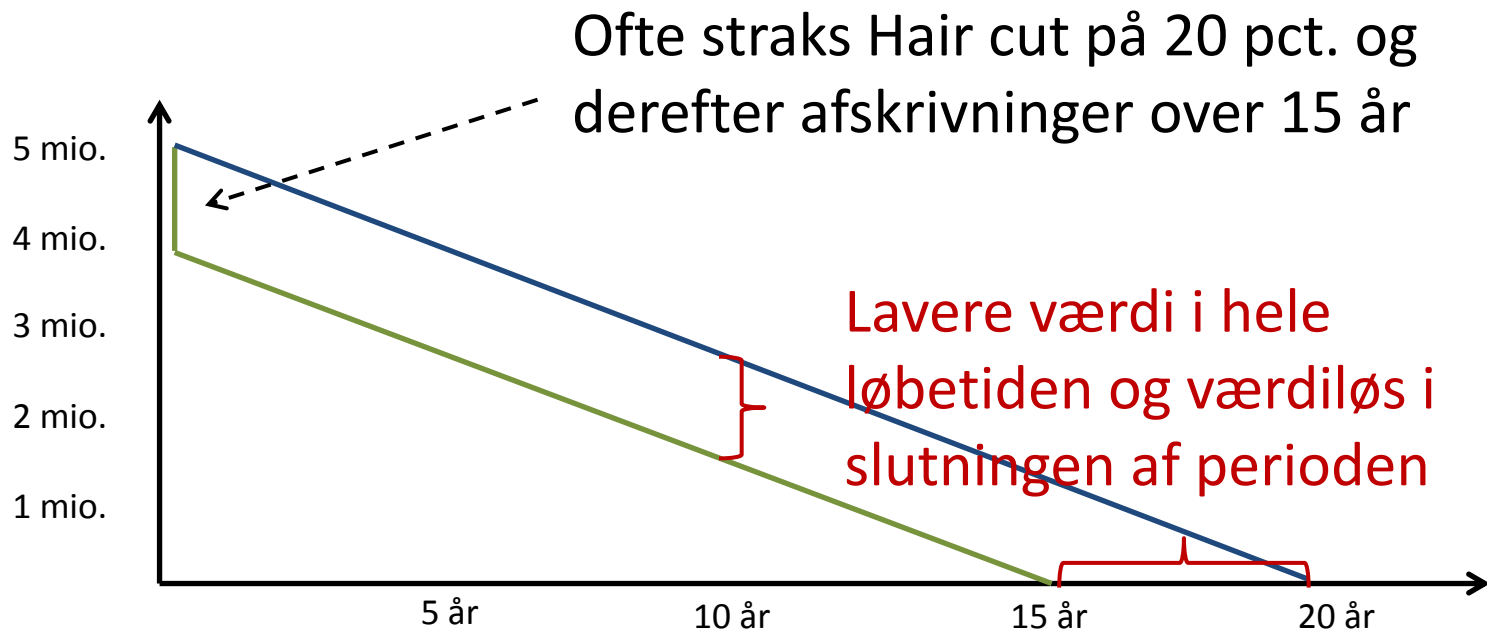
Klassifikation af danske landbrug

Soliditet

Landbrugets finansieringsmuligheder - Aktiver

- FT har egne retningslinjer for værdiansættelse af aktiver, hvor især jordpriser og bygninger adskiller sig fra bogførte værdier:
 - Bygninger værdiansættes typisk 15-20 pct. lavere end de bogførte værdier

Jordpriser – Forskel på bogførte og FT's

- FT's værdier ligger samlet set 4,7 pct. lavere end de bogførte

Landsdel	Bogførte jordpriser	FT-jordpriser	Forskel i kr./ha.	Forskel i pct.
Vendsyssel	163.753	145.000	-18.753	-12,9
Himmerland/Thy/Mors/Salling	160.974	155.000	-5.974	-3,9
Midtjylland	143.895	140.000	-3.895	-2,8
Østjylland	163.259	160.000	-3.259	-2,0
Vestjylland	136.803	125.000	-11.803	-9,4
Nordvestjylland	151.503	150.000	-1.503	-1,0
Sønderjylland	141.055	140.000	-1.055	-0,8
Fyn	158.710	140.000	-18.710	-13,4
Midt- og Vestsjælland	151.483	140.000	-11.483	-8,2
Sydsjælland/Stevns/Møn	159.283	150.000	-9.283	-6,2
Lolland/Falster	220.828	225.000	4.172	1,9
Bornholm	123.425	140.000	16.575	11,8
Samlet:	155.652	148.613	-7.039	-4,7

Landbrugets finansieringsmuligheder - Aktiver

- FT's værdiansættelse af aktiver og de bogførte værdier:
 - Bygninger værdiansættes typisk 15-20 pct. lavere end de bogførte værdier
 - Jordpriser værdiansættes 1-13 pct. lavere, afhængig af landsdel
 - Andre driftsaktiver som bogført
 - Ophørende virksomheder: -5 pct. af samlet værdi til realisationsomkostninger

Aktiver – Forskel på bogførte og FT's

- I forhold til de bogførte værdier er **egenkapitalen** efter FT-metoden ca. 1,4 mio. kr. lavere pr. bedrift (gælds-pct. ca. 4,6 pct. højere)
- Størst er differencen hos svin, kvæg og mink

Pr. bedrift, mio kr.	Bogførte aktiver	FT-aktiver	Forskel i kr.	Forskel i pct.
Kvæg	30,0	28,6	-1,4	-4,6 %
Svin	41,6	39,2	-2,4	-5,8 %
Planter	34,4	33,9	-0,5	-1,6 %
Mink	17,9	16,7	-1,2	-6,5 %
Øvrige	24,6	23,8	-0,8	-3,3 %
Alle landbrug	32,1	30,7	-1,4	-4,2 %

Aktiver – Forskel på bogførte og FT's

- På sektorniveau er egenkapitalen i de bogførte værdier ca. 14 mia. kr. lavere efter FT-metoden!
- Kvæg og svin står for 75 pct. af forskellen i kr.!

Alle heltid, mia. kr.	Bogførte aktiver	FT-aktiver	Forskel i kr.	Forskel i pct.
Kvæg	94,7	90,3	-4,4	-4,6 %
Svin	106,2	100,0	-6,2	-5,8 %
Planter	87,4	86,0	-1,4	-1,6 %
Mink	21,0	19,6	-1,4	-6,5 %
Øvrige	24,1	23,3	-0,8	-3,3 %
Alle landbrug	333,3	319,2	-14,1	-4,2 %

Landbrugets finansieringsmuligheder - Likviditet

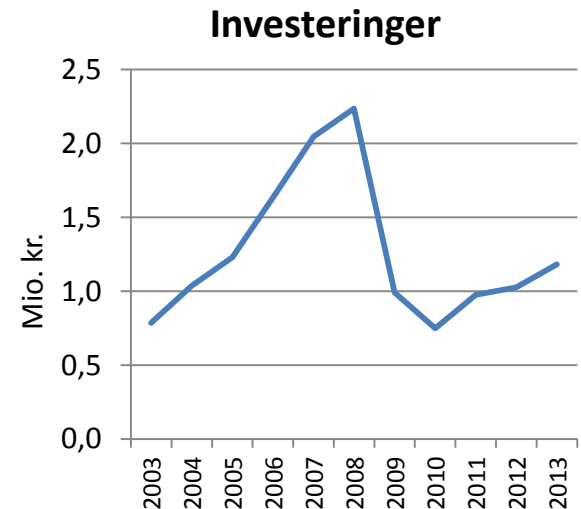
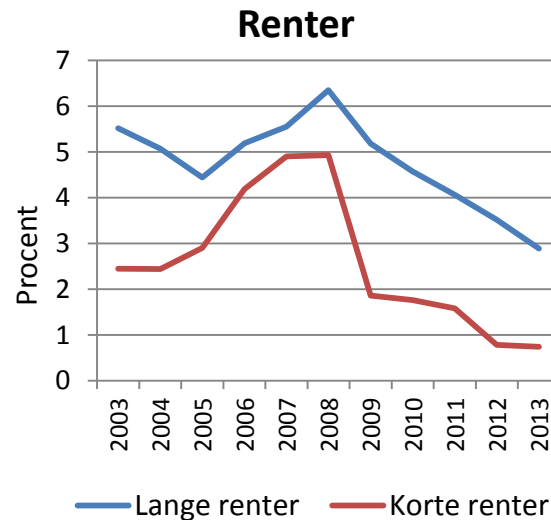
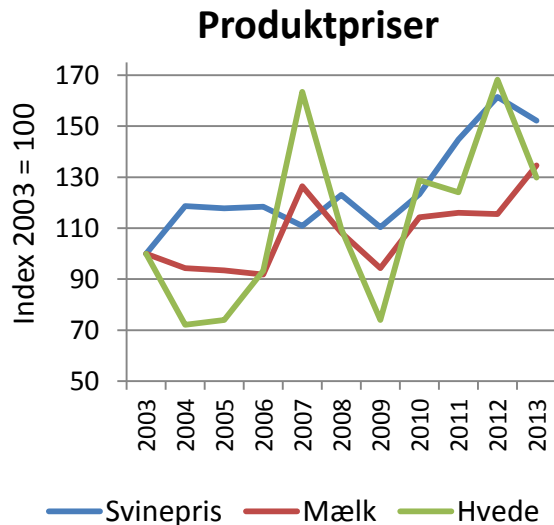

- FT definerer ”utilstrækkelig likviditet” som en likviditet, der ikke kan dække renter og afdrag – beregnet efter en ”sandsynlig stigning” i den variable rente
- Afdrag eller reinvesteringer skal minimum kunne dække værdiforringelsen af de finansierede aktiver
- Gæld, der ikke har sikkerhed i aktiver, skal kunne afvikles hurtigere

Landbrugets finansieringsmuligheder - Likviditet

Der skal derudover foretages en række justeringer for at få et konjunktur neutralt, langsigtet billede af landbrugets økonomi:

- De mest betydningsfulde produktpriser
- Renterne sættes 1 pct.point højere
- Ekstraordinære omkostninger og investeringer neutraliseres

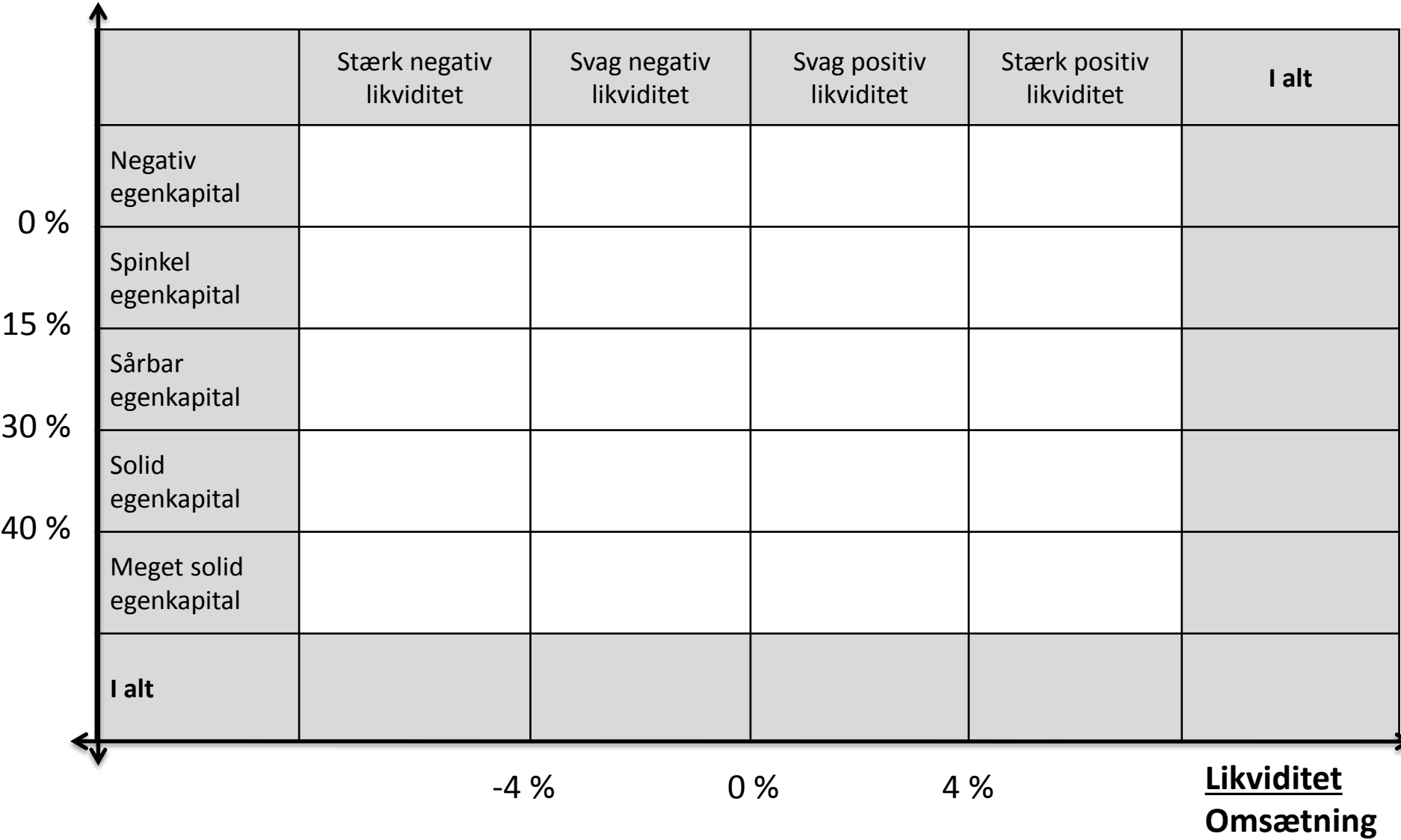
Likviditet - forskel på regnskaber og FT's

- Likviditeten i forhold til omsætningen er ca. 4,5 pct. point højere i 2013 end en opgørelse baseret på FT's indtjeningsprincipper
- Alle driftsgrene ser bedre ud i regnskaberne end i kreditvurderingen

Pct.	Likviditet/ omsætning, 2013-regnskab	Likviditet/ omsætning, FT	Forskel i pct. point.
Kvæg	3,67	1,54	-2,13
Svin	1,21	0,33	-0,88
Planter	10,93	3,50	-7,43
Alle landbrug	6,71	2,20	-4,50

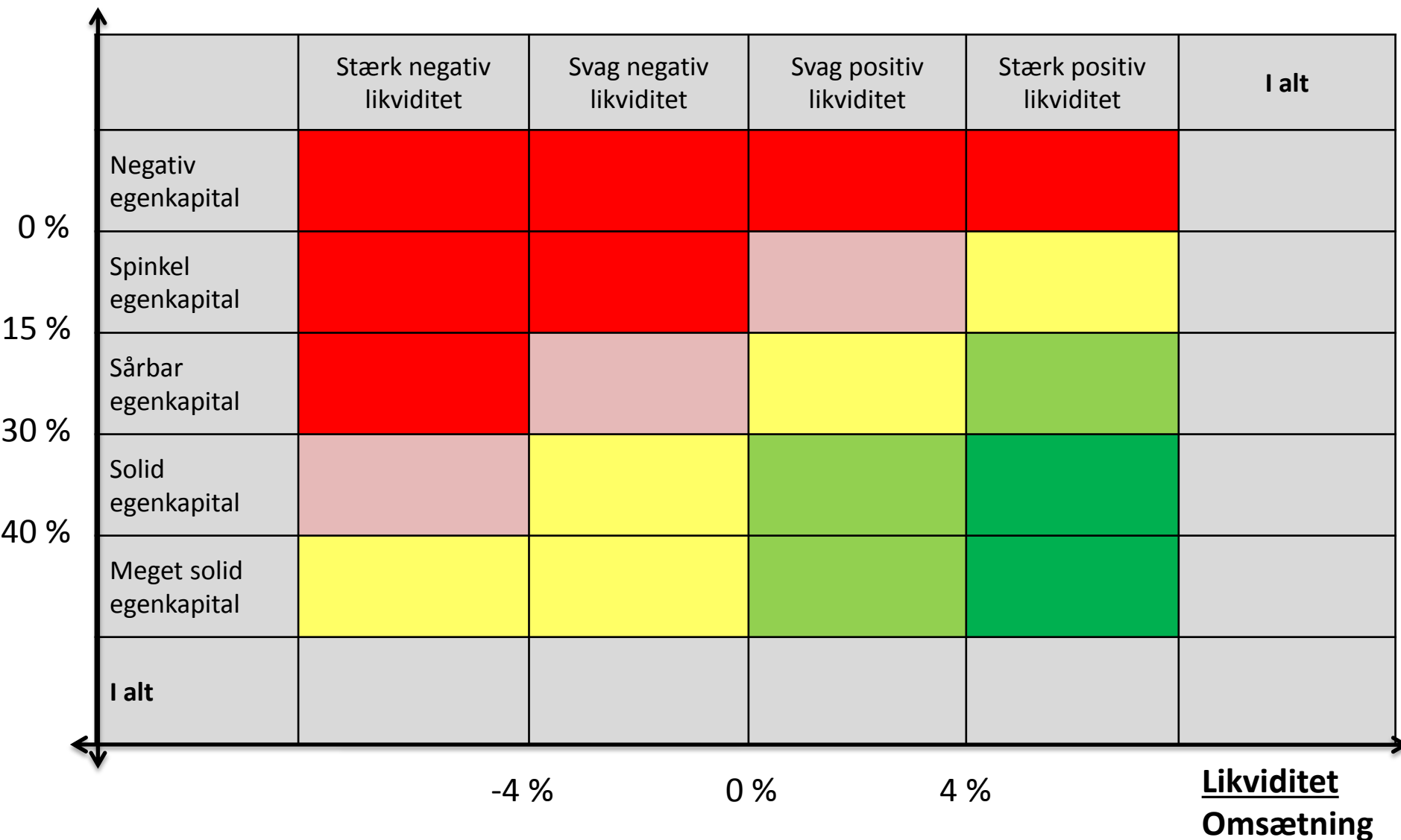
Klassifikation af danske landbrug

Soliditet

Klassifikation af danske landbrug

Soliditet

Ifølge FT er der reelt næsten 1.800 (17 %) insolvente virksomheder

Klassifikation af danske landbrug

Soliditet

	Stærk negativ likviditet	Svag negativ likviditet	Svag positiv likviditet	Stærk positiv likviditet	I alt
0 % Negativ egenkapital	Antal: 962 Andel: 9,3 %	Antal: 228 Andel: 2,2 %	Antal: 224 Andel: 2,2 %	Antal: 359 Andel: 3,5 %	Antal: 1.773 Andel: 17,1 %
15 % Spinkel egenkapital	Antal: 722 Andel: 7,0 %	Antal: 422 Andel: 4,1 %	Antal: 348 Andel: 3,3 %	Antal: 657 Andel: 6,3 %	Antal: 2.150 Andel: 20,7 %
30 % Sårbar egenkapital	Antal: 810 Andel: 7,8 %	Antal: 305 Andel: 2,9 %	Antal: 368 Andel: 3,5 %	Antal: 912 Andel: 8,8 %	Antal: 2.395 Andel: 23,0 %
40 % Solid egenkapital	Antal: 304 Andel: 2,9 %	Antal: 155 Andel: 1,5 %	Antal: 163 Andel: 1,6 %	Antal: 639 Andel: 6,1 %	Antal: 1.261 Andel: 12,1 %
Meget solid egenkapital	Antal: 375 Andel: 3,6 %	Antal: 345 Andel: 3,3%	Antal: 176 Andel: 1,7 %	Antal: 1.925 Andel: 18,5 %	Antal: 2.821 Andel: 27,1 %
I alt	Antal: 3.173 Andel: 30,5%	Antal: 1.454 Andel: 14,0 %	Antal: 1.279 Andel: 12,3 %	Antal: 4.493 Andel: 43,2 %	Antal: 10.399 Andel: 100 %

Næsten en tredjedel har stærkt negativ likviditet

-4 %

0 % 4 %
Til gengæld har ca. 40 % stærk positiv likviditet og solid egenkapital!

Likviditet
Omsætning

Finansieringsmuligheder opsummeret

	Finansieringsmulighed	Antal	Andel
Rød	Ingen	3.728	35,9 pct.
Lyserød	Meget begrænset	957	9,2 pct.
Gul	Begrænset	1.899	18,5 pct.
Lysegrøn	Ofte god	1.251	12,0 pct.
Grøn	God	2.564	24,7 pct.

Udvalgte karakteristika for grupperne

Mange store virksomheder uden finansieringsmuligheder

Mange effektive virksomheder, - blot med for høj gæld

Det er dyrt at have megen gæld og ringe likviditet

De yngre har de dårligste finansieringsmuligheder

Pct.	Andel af antal	Andel af produktion	Andel med høj effektivitet	Andel af bank / realkredit gæld	Alder
Rød	35,9	43,2	44,3	24,9 / 64,9	48,1
Lyserød	9,2	9,8	52,5	15,2 / 75,7	50,7
Gul	18,5	18,5	63,5	14,2 / 71,8	51,0
Lysegrøn	12,0	11,8	81,1	10,4 / 77,6	49,6
Grøn	24,7	16,8	80,7	9,2 / 74,4	53,6

Mere end hver tredje virksomhed har solid egenkapital, stærk likviditet og er højeffektive!

Ser landmænd og konsulenter realistisk på finansieringsmulighederne?

- Sådan ser den finansielle sektor på landbruget – og sådan ser landbruget sig selv

FT-værdier	Finansieringsmulighed	Antal	Andel
Rød/lyserød	Ingen eller meget begrænset	4.685	45,1 pct.
Gul	Begrænset	1.899	18,3 pct.
Grøn/lysegrøn	God	3.815	36,7 pct.

Og næsten 1/2 stort set reelt afskåret fra kredit!

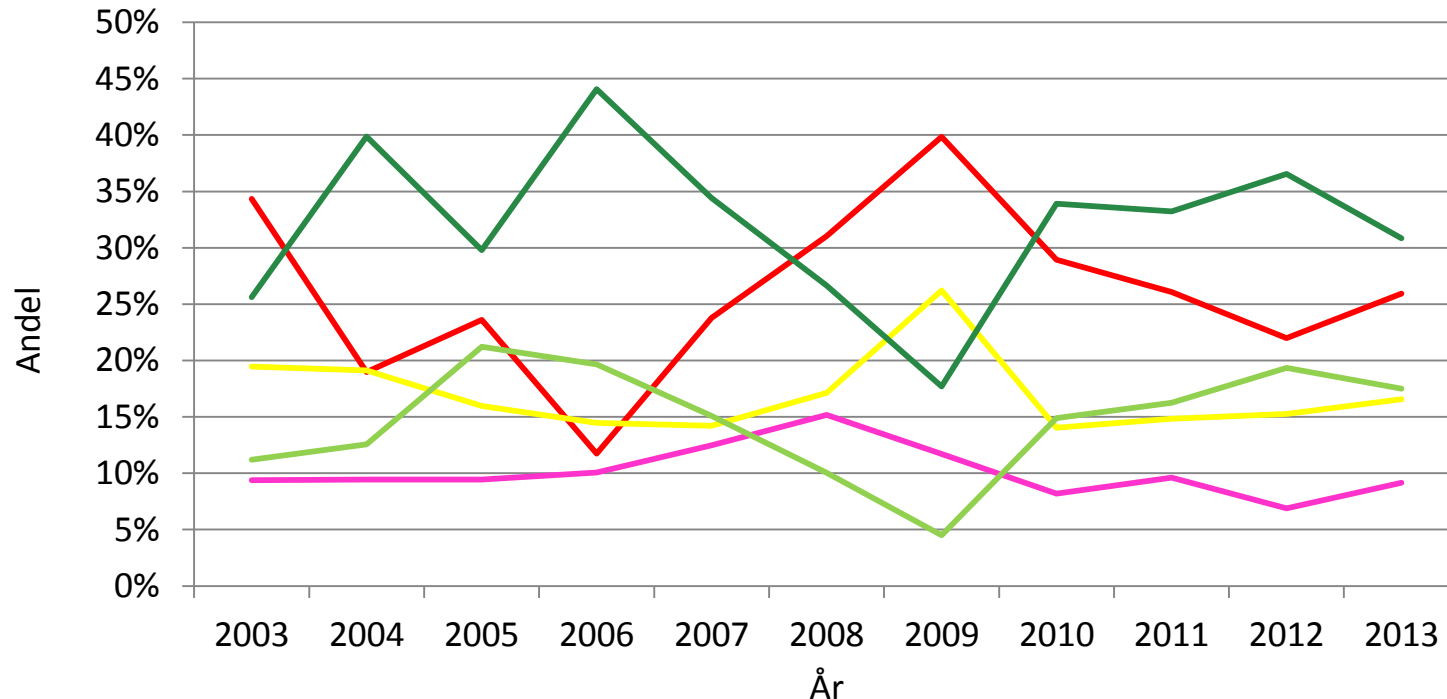
2013-regnskaber	Finansieringsmulighed	Antal	Andel
Rød /lyserød	Ingen eller meget begrænset	3.449	33,2 pct.
Gul	Begrænset	1.650	15,9 pct.
Grøn/lysegrøn	God eller oftest god	5.301	51,0 pct.

Landbruget tror, at godt 1/2 har gode kreditmuligheder. I virkeligheden er det kun godt 1/3!

Historisk udvikling i grupperne

- Andelene er niveaumæssigt nogenlunde stabile, men med meget store udsving som følge af store udsving i produktpriser, renter og jordpriser (kreditpolitik forudsættes konstant)

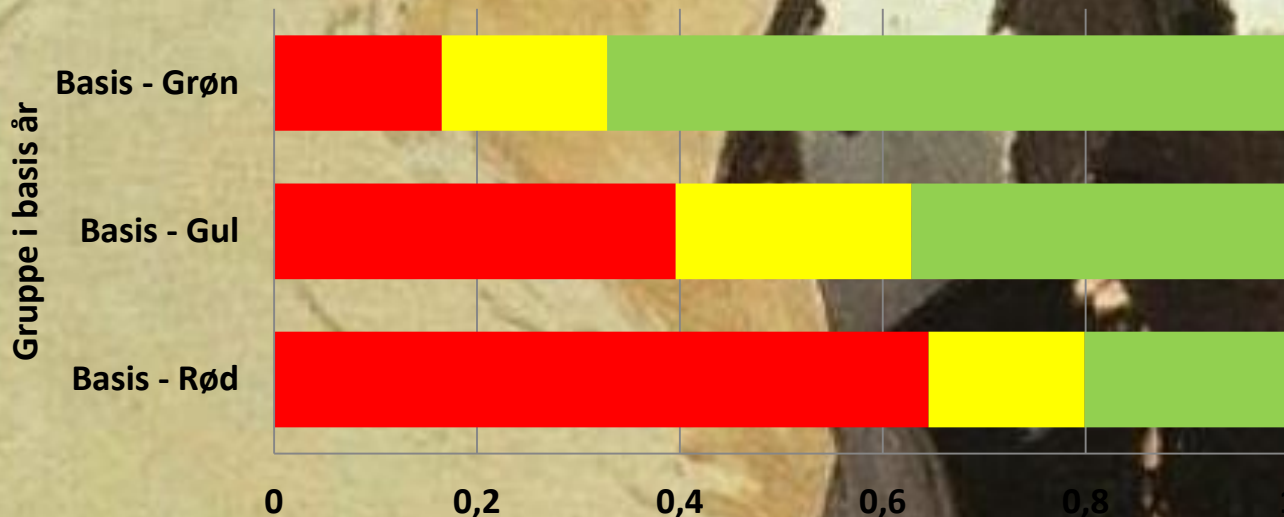
Udvikling i andele fordelt på grupper

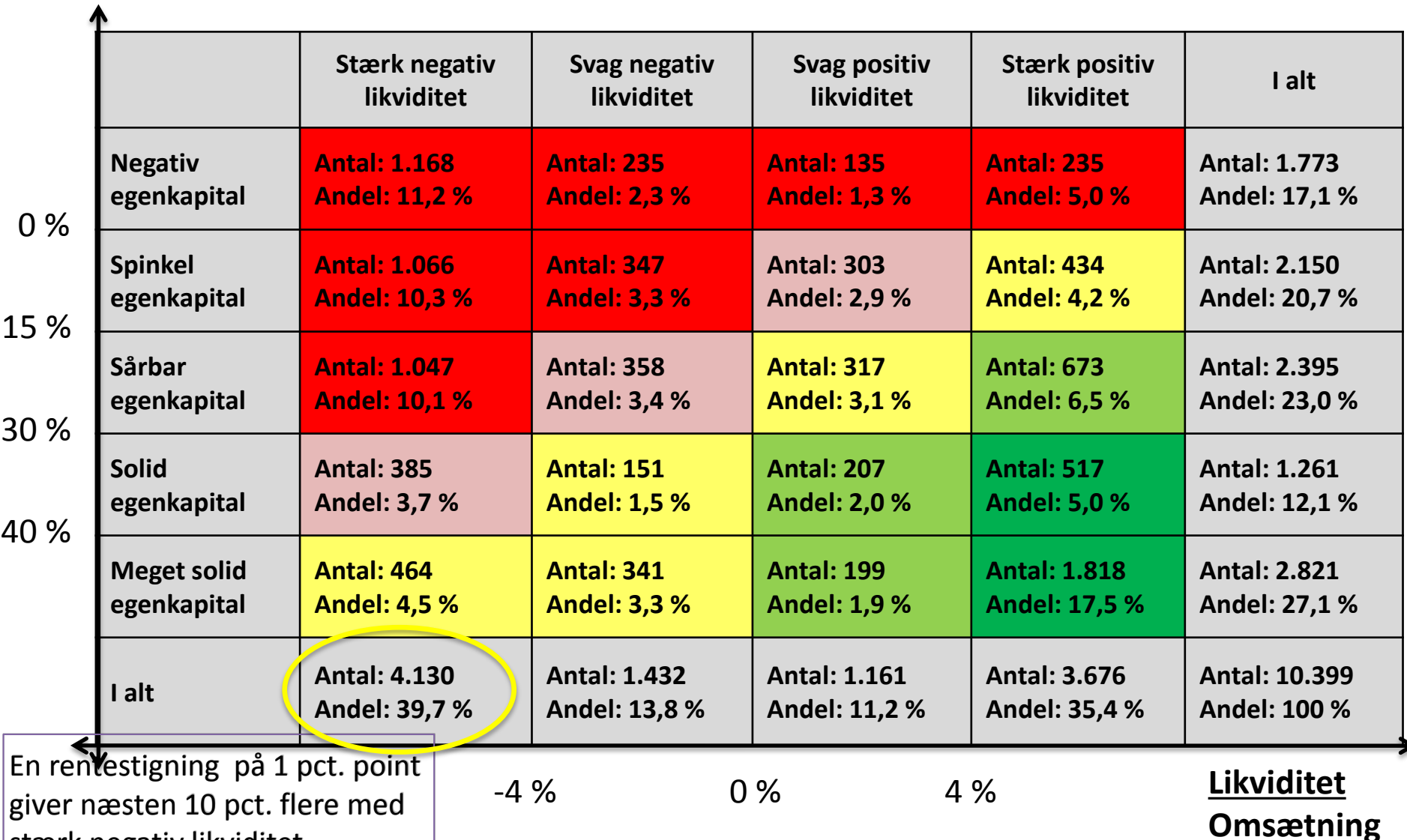
Vandringsmønstre

- Landmændene vandrer kun sparsomt mellem grupperne

Gns. andel af årene i samme gruppe

Startkategori	Rød	Gul	Grøn
Grøn	17 pct.	16 pct.	67 pct.
Gul	40 pct.	23 pct.	37 pct.
Rød	65 pct.	15 pct.	20 pct.

Soliditet
Fordeling ved rentestigning på 1 pct. point

En rentestigning på 1 pct. point giver næsten 10 pct. flere med stærk negativ likviditet

Finansieringsmuligheder før og efter en rentestigning på 1 pct.point

En rentestigning på 1 pct. point fjerner eller begrænser finansieringsmulighederne for yderligere 6 pct.

Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før rentestigning	Andel efter rentestigning
Rød	Ingen	35,9 pct.	40,7 pct.
Lyserød	Meget begrænset	9,2 pct.	10,1 pct.
Gul	Begrænset	18,5 pct.	16,4 pct.
Lysegrøn	Oftest god	12,0 pct.	10,4 pct.
Grøn	God	24,7 pct.	22,5 pct.

Finansieringsmuligheder før og efter en jordprisfald på 10 pct.

Et fald i jordprisen på 10 pct. point fjerner eller begrænser kreditmulighederne for yderligere 5 pct.

Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før jordprisfald	Andel efter jordprisfald
Rød	Ingen	35,9 pct.	40,5 pct.
Lyserød	Meget begrænset	9,2 pct.	9,4 pct.
Gul	Begrænset	18,5 pct.	17,3 pct.
Lysegrøn	Oftest god	12,0 pct.	10,6 pct.
Grøn	God	24,7 pct.	21,9 pct.

Finansieringsmuligheder før og efter en jordprisstigning på 20 pct.

Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før jordprisfald	Andel efter prisstigning
Rød	Ingen	35,9 pct.	26,7 pct.
Lyserød	Meget begrænset	9,2 pct.	10,7 pct.
Gul	Begrænset	18,5 pct.	15,5 pct.
Lysegrøn	Oftest god	12,0 pct.	16,5 pct.
Grøn	God	24,7 pct.	30,7 pct.

En stigning i jordprisen på 20 pct. point giver gode finansieringsmuligheder for yderligere 10,5 pct.

Finansieringsmuligheder før og efter et prisfald på mælk på 0,20 kr./kg.

Relativ stor andel af røde/lyserøde blandt mælkeproducenter – 53,3 pct. mod 45,1 pct. for hele landbruget

Stor følsomhed over for fald i mælkeprisen – 0,20 kr. medfører, at 8 pct. mister eller får begrænset kreditmuligheden

Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før mælkeprisfald	Andel efter mælkeprisfald
Rød	Ingen	42,0 pct.	49,9 pct.
Lyserød	Meget begrænset	11,3 pct.	11,2 pct.
Gul	Begrænset	15,7 pct.	12,8 pct.
Lysegrøn	Oftest god	11,3 pct.	9,2 pct.
Grøn	God	19,7 pct.	16,9 pct.

Finansieringsmuligheder før og efter et prisfald på svinekød på 1 kr./kg.

Også relativ stor andel af røde/lyserøde blandt svineproducenter – 54,6 pct. mod 45,1 pct. for hele landbruget

Stor følsomhed over for fald i svineprisen – 1 kr. medfører, at 7,5 pct. mister eller får begrænset kreditmuligheden

Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før fald i svinekødspris	Andel efter fald i svinekødspris
Rød	Ingen	44,6 pct.	52,0 pct.
Lyserød	Meget begrænset	10,0 pct.	12,5 pct.
Gul	Begrænset	18,0 pct.	13,1 pct.
Lysegrøn	Oftest god	11,9 pct.	10,8 pct.
Grøn	God	15,6 pct.	11,7 pct.

Finansieringsmuligheder før og efter et prisfald på korn på 20 kr./hkg. og 5 pct. på øvrige

Relativ lille andel af røde/lyserøde blandt planteproducenter – 34,1 pct. mod 45,1 pct. for hele landbruget

Følsom over for fald i prisen på afgrøder – 20 kr./hkg. (og -5 pct.) medfører, at 4 pct. mister eller får begrænset kreditmuligheden

Kategori	Finansieringsmulighed	Andel før fald i pris på korn	Andel efter fald i pris på korn
Rød	Ingen	26,8 pct.	30,3 pct.
Lyserød	Meget begrænset	7,3 pct.	7,7 pct.
Gul	Begrænset	19,5 pct.	21,0 pct.
Lysegrøn	Oftest god	11,8 pct.	10,1 pct.
Grøn	God	34,6 pct.	31,0 pct.

Finansieringsmuligheder i sammenligning mellem driftsgrene

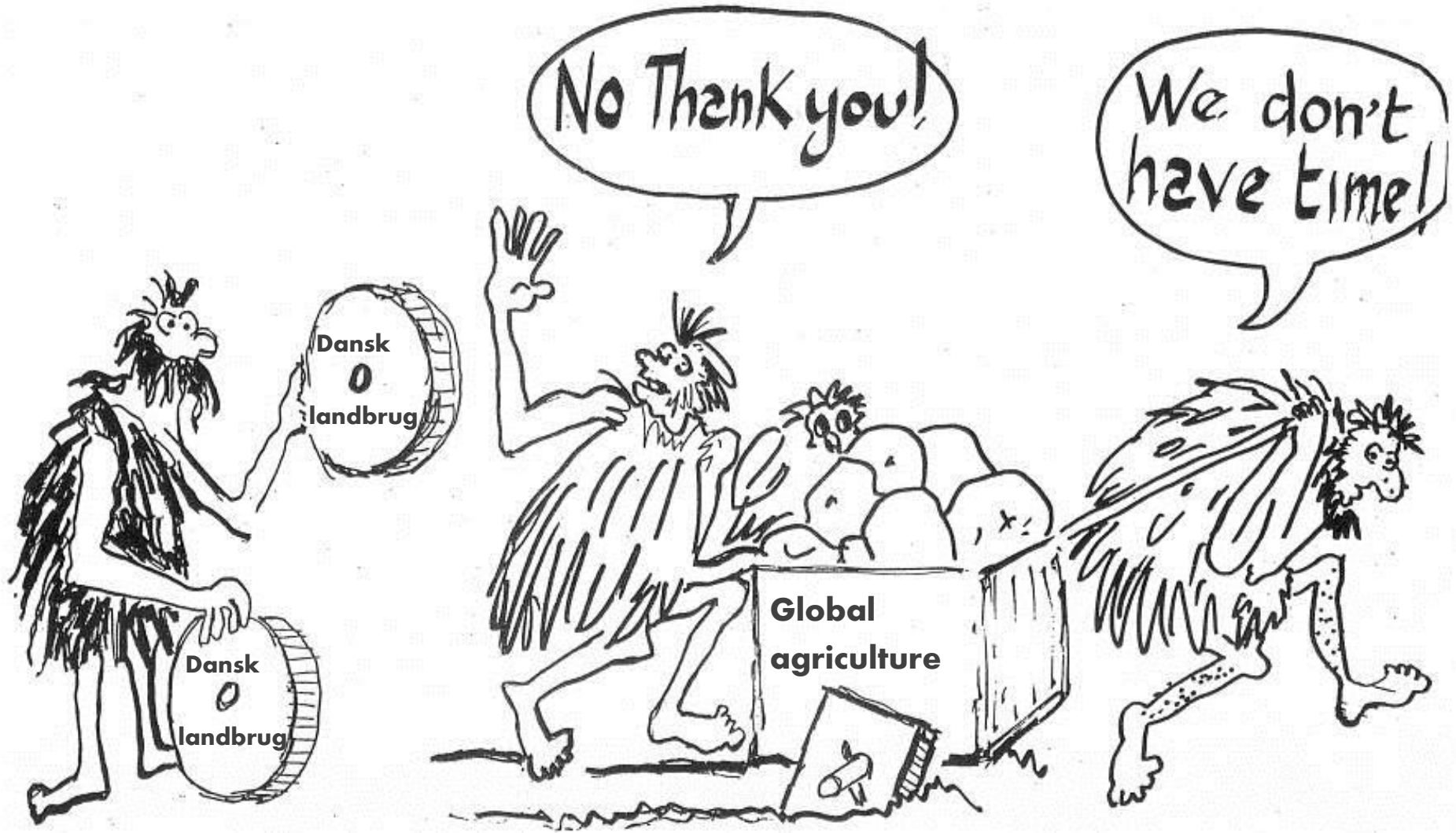
Kategori, pct.	Finansieringsmulighed	Alle	Kvæg	Svin	Planter
Rød/lyserød	Ingen eller meget begrænset	45,1	53,3	54,6	34,1
Gul	Begrænset	18,3	15,7	18,0	19,5
Grøn/lysegrøn	God	36,7	31,0	27,5	46,4

Landbruget er historien om humlebien

- Trods vanskelige økonomiske og miljømæssige rammevilkår og lav indtjening er landmændene der stadig og bidrager stort til samfundsøkonomien:
 - Dansk landbrug er i førersædet globalt inden for fødevarer sikkerhed, forskning og uddannelse, teknologi og produktionseffektivitet

Dansk landbrug er ikke teknologiforskrækket

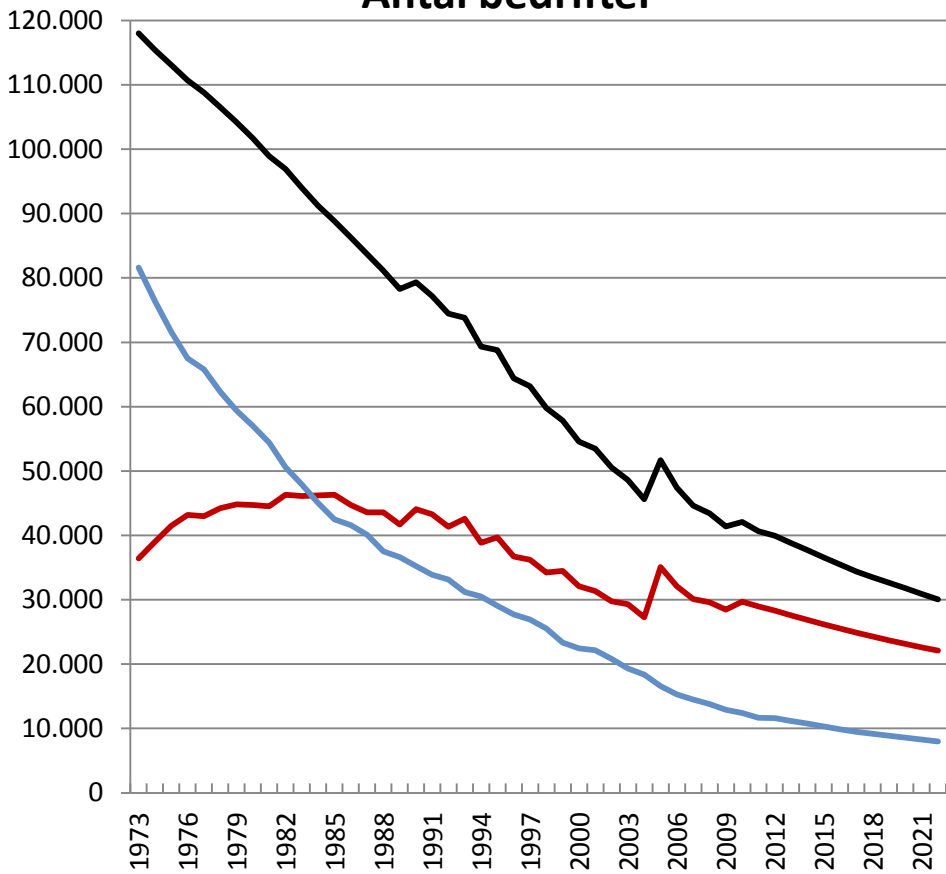

Landbruget er historien om humlebien

- Trods vanskelige økonomiske og miljømæssige rammevilkår og lav indtjening er landmændene der stadig og bidrager stort til samfundsøkonomien:
 - I førersædet globalt inden for fødevarer sikkerhed, forskning og uddannelse, teknologi og produktionseffektivitet
 - Ca. 160.000 beskæftigede i primærsektoren og følgeerhverv
 - Bruttoværditilvækst i dansk økonomi på ca. 75 mia. kr.
 - Eksport for over 150 mia. kr.
- Hvordan kan dette paradoks lade sig gøre?
 - Hastig strukturudvikling – de bedste driver udviklingen, de dårligste skilles fra

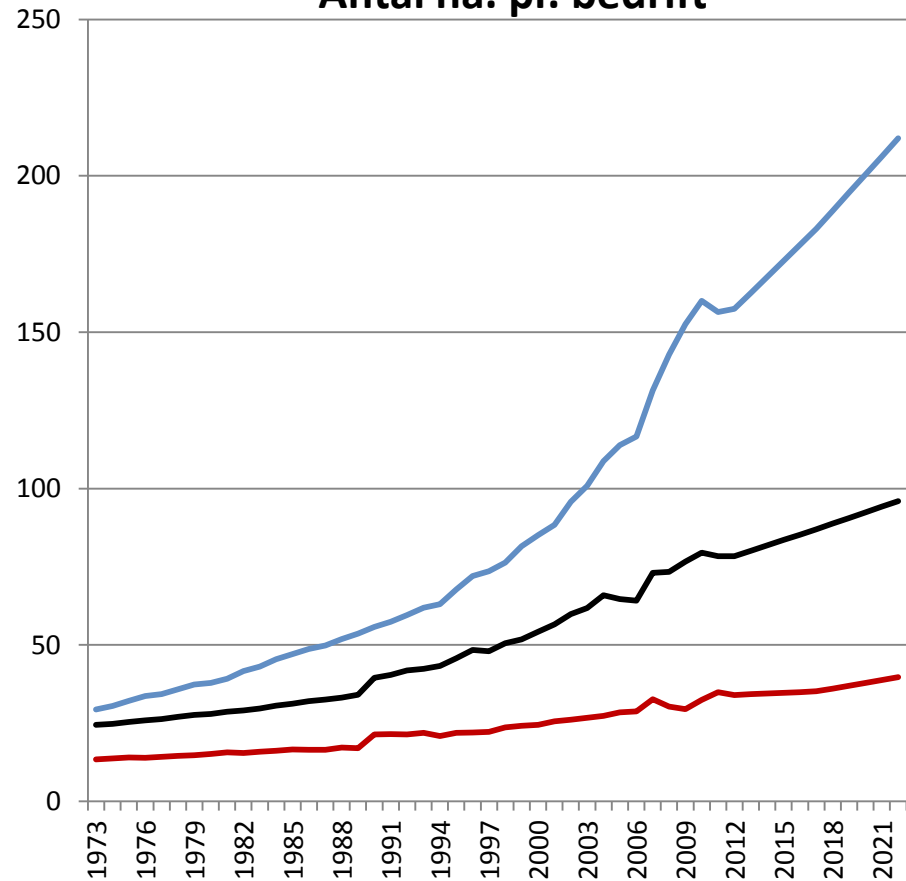
Landbrugets strukturudvikling

Antal bedrifter

— Alle bedrifter i alt — Deltid — Heltidsbedrifter

Antal ha. pr. bedrift

— Alle bedrifter — Deltidsbedrifter — Heltidsbedrifter

Landbruget er historien om humlebien

- Trods vanskelige økonomiske og miljømæssige rammevilkår og lav indtjening er landmændene der stadig og bidrager stort til samfundsøkonomien:
 - I førersædet globalt inden for fødevarer sikkerhed, forskning og uddannelse, teknologi og produktionseffektivitet
 - Ca. 160.000 beskæftigede i primærsektoren og følgeerhverv
 - Bruttoværditilvækst i dansk økonomi på ca. 75 mia. kr.
 - Eksport for over 150 mia. kr.
- Hvordan kan dette paradoks lade sig gøre?
 - Hastig strukturudvikling – de bedste driver udviklingen, de dårligste skilles fra
 - Landmænd accepterer en lav ejerløn og en lavere forrentning af den investerede kapital
 - Men også gældsstiftelse...
 - ...og stor risikovillighed

Konklusioner

- Landbruget oplever fortsat stærke finansielle begrænsninger
- Kredittørken skyldes både forhold i omverdenen og landbrugets egen økonomi
- Landbruget selv har ofte et bedre billede af deres kreditværdighed end den finansielle sektor
- Der er forholdsvis stor stabilitet i landmændenes langsigtede præstationer, men der er store kortsigtede udsving
- I en "kredit-test" klarer svine- og mælkeproducenter sig dårligere end resten af landbruget
- Landbruget bidrager stort til samfundshusholdningen, fordi landmanden er en humlebi 😊